

itzulpena:
Amaia Erdozain
Ainhua Defois

Boscombe bailarako misterioa

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

Arthur Conan Doyle

BOSCOMBE BAILARAKO MISTERIOA

Itzulpena:

Amaia Erdozain Gòmez

Ainhoa Defois Cancio

Goiz batean, sukaldean geunden nire emaztea eta ni. Neskameak telegrama bat ekarri zuen. Sherlock Holmesek idatzi zuen eta horrela zioen:

“Pare bat egun libre al duzu? Ingalaterrako mendebaldetik idatzi didate, Boscombe Bilarako tragedia dela-eta. Etorri nirekin, pozik hartuko nuke zure konpainia. Leku ederra da. 11: 15ean Paddingtonetik irten.”

—Zer deritzozu, maitea? —esan zuen emazteak, niri begira— Joango zara?

—Ez dakit, ez dakit zer esan. Momentu honetan lan handia daukat.

—Oh, Anstrutherrek zure lana egingo luke. Azkenaldian pixka bat burumakur ikusi zaitut Aldaketa ondo etorriko zaizula uste dut, eta Sherlock Holmes jaunaren kasuak hain liluragarriak dira zuretzat.

—Madarikatua ni niretzat liluragarriak ez balira, horietako bati esker irabazi dudana kontuan hartuta

—erantzun nuen—. Baina joatekotan banago, berehala prestatu behar ditut nire gauzak, ordu erdi bat besterik ez dut.

Nire esperientziak Afganistanen, behintzat, bidaiari azkar eta prest bat izateko prestatu ninduen. Nire nahiak sinpleak ziren, beraz, adierazitako denbora baino gutxiagoan, taxi batean nengoen nire maletarekin, Paddingtoneko geltokira bidean. Sherlock Holmes plataforman gora eta behera ibiltzen ari zen. Altua eta mehea zen, baina bere bidaietarako kapa gris luzeak eta gorputzari ondo egokitzen zitzaion kapelak are meheago eta altuago egiten zuten.

—Hau poza zu etortzea, Watson —esan zuen— Niretzat laguntza handia da nirekin norbait izatea, konfiantzazko norbait. Tokiko laguntza beti baliogabea da, edo baliogabea, aurreiritzizkoa. Gelditu hemen nahi baduzu, txartelen bila noa.

Guretzat bakarrik genuen gurdia, Holmesek berekin ekarri zuen paper multzo izugarri bat sakabanatu zuen eserlekuetatik eta zorutik. Haien artean, notak hartzeko eta meditaziorako tarteak egin zituen, irakurtzeaz aspertu ginen arte. Orduan, bat-batean, guztiak bola erraldoi batean bildu zituen eta apalera bota zituen.

—Zerbait entzun al duzu kasuari buruz? —galdetu zuen.

—Ezta hitz bat ere. Ez dut paperik ikusi azken egun hauetan.

—Londreseko prentsak ez du gakoa guztiz harrapatu. Dokumentu hauek guztiak aztertzen ibili naiz kontu txikiak argitzeko. Badirudi, bidu dudan guztiaren arabera, ohiko kasu sinple eta xume bat dela. Zailenak dira horrelakoak.

—Hori ez al da paradoxikoa?

—Baina egia galanta da. Singulartasuna pista da bere baitan. Delitua zenbat eta ohikoagoa izan, orduan eta zailagoa da hura argitzea. Kasu honetan, hildakoaren semearen aurka oso kargu larriak ezarri dituzte.

—Hilketa bat da, beraz?

—Bai, hala dirudi. Ez dut ezer ontzat emango pertsonalki ikusteko aukera izan arte. Egoera azalduko dizut, ahal dudan neurrian, hitz gutxitan.

—Boscombe Bailara, Herefordshiren dagoen landa-ingurune bat da. Rossetik gertu dago. Inguruko lurjabe handiena John Turner jauna da. Australian dirutza izugarria irabazi zuen eta duela urte batzuk Ingalaterrara bueltatu zen. Haren jabetzako baserrietako bat, Hatherleykoa, Charles McCarthy jaunaren gidaritzapean utzi zuen, australiar ohia ere bai. Gizonek kolonietan ezagutu zuten elkar, beraz, normala da etxera itzultzean elkarrengandik gertu egon nahi izana. Turner aberatsena zen. McCarthy bere errentari bihurtu zen, baina dirudienez, berdintasun hutsaren baldintzetan gelditu ziren, maiz elkarrekin zeudelako. McCarthyk seme bat zuen, hamabost urteko mutila, eta Turnerrek, adin bereko alaba bakarra zuen. Bien emazteak aspaldi hil ziren. Antza, familia ingelesaren gizartea saihezi zuten eta bizitza erretiratua zeramatzen. Hala ere, McCarthystarrek kirola gustuko zuten eta auzoko lasterketa-bileretan maiz ikusi zitezkeen. McCarthyk bi zerbitzari zituen: gizon bat eta neska bat. Turnerrek langile ugari zituen, gutxienez dozena-erdi bat. Hori da familiei buruz bildu dudan guztia. Ekin diezaiozun kasua aztertzeari orain.

—Ekainaren 3an, hau da, joan den astelehenean, arratsaldeko 3retan, McCarthy Hatherleyko etxetik irten eta Boscombe Poolerantz abiatu zen. Boscombe Bailara zeharkatzen duen ibai batek sortutako lakua da Boscombe Pool. Goizean Rossen egon zen zerbitzariarekin, eta gizonari esan zion azkar ibili behar zuela, hiruretan hitzordu garrantzitsua zuen-eta. Ez zen hitzordutik itzuli.”

—Hatherleyko baserria Boscombe Pooletik ordu laurden batera dago, eta bi pertsonak ikusi zuten gizona ibilbidean. Bat emakume zahar bat zen, zeinaren izena ez baitago zehaztuta.

Bere izena ez dago zehaztuta, bestea, berriz, William Crowder zen, Turner jaunarentzat lan egiten zuen. Bi lekukoek adierazi dute McCarthy jauna bakarrik zebilela. Crowderrek adierazi du, McCarthy jauna pasatzen ikusi zuenetik minutu batzuk igaro ondoren, bere semea, James McCarthy jauna, bide beretik ikusi zuela, besapean arma bat zuela. Bere iritziz, aita ikusgai zegoen une horretan, eta semea haren atzetik zebilen. Ez zion ikusitakoari garrantzirik eman, arratsaldean gertatutako tragediaren berri izan zuen arte.

—William Crowder ez zen McCarthy aita-semeak ikusi zituen azkena. Boscombe Pool zuhaitz sendo eta lodiz inguratuta dago. Bazter batean belardi txiki bat dago, urertzean, eta gainerako ertzeak kanaberaz beteta daude. Hamalau urteko neska bat, Patience Moran, Boscombe Bailarako eskualdeko agintarietako baten alaba, inguruan zebilen, basoan, loreak biltzen. Neskak adierazi du McCarthy aita-semeak lakutik gertu ikusi zituela eta, dirudienez, liskar gogor batean harrapatu zituela. Aita semeari oihuka entzun zuen Patiencek, eta geroxeago semea besoa altxatuta ikusi zuen neskak, aita jipoitu nahiko balu bezala. Neskak, beldurtuta, bertatik ihes egin zuen, amari ikusitakoaren berri eman nahian. Ama aurkitu eta lehengo bizpahiru hitzak botatzearekin batera McCarthy gaztea agertu zen korrika, basoan aita hilda topatu zuela oihukatuz, agintariaren bila laguntza eske. Aztoratuta zegoen mutila. Kapelik eta armarik gabe agertu zen, eta eskuineko mahuka odolez zikinduta zeukan.

Umezurtz zoratua jarraitu zuten, eta urertzeko belardian topatu zuten McCarthy jaunaren gorpua. Burua kolpatuta zuen zendutakoak, norbaitek tresna pisutsu eta gogor batekin astindu balu bezala. Gorputik oinkada batzuetara semearen fusila zegoen, eta bazirudien fusilaren atzeko muturrarekin kolpatu zutela aita. Gauzak horrela, berehala atxilotu zuten mutila, eta hurrengo egunean, galdeketa baten ostean “nahita burututako hilketa” izan zen epaia. Asteazkenean Rossera eraman zuten atxilotua, magistratuen aurrera, eta horiek lurraldeko epaimahaiaren esku utzi zuten kasua. Horiek dira kasuaren oinarrizko nondik-norakoak, autoritateei aurkeztu zitzaien bezala.

—Ezingo nuke kasu eztabaidagarriagorik imajinatu —adierazi nuen—. Ebidentziek kriminala agerian utzi dute hemen, argi eta garbi.

—Kontu korapilatsua da ebidentzia —erantzun zuen Holmesek pentsakor—. Itxuraz erantzuna hortxe dago, ukaezina da, baina zure ikuskera pixka bat aldatzekotan, korapiloari bigarren muturra bilatzekotan, erantzuna lausotzen da, guztiz desberdina da. Hala ere, onartu behar dut kasua oso garden ikusten dela gaztearen aurka, eta posiblea da benetan delitugilea izatea. Baina zenbait auzokidek uste du gaztea errugabea dela, euren artean Turner Andereñoa, John Turner jaunaren alaba. Neskak Lestraden esku utzi du McCarthy gaztetxoaren defentsa. Lestradek gurera jo du, eta gauzak horrela, hona hemen azken ebidentzia ukaezina, bi gizon heldutxo, tren batean mendebalderantz bidaiatzen.

—Hara Sherlock —esan nuen— ebidenteegia da kontua, ez dut uste ezer lortuko dugunik.

—Ez dago ageriko egia baino kontu engainagarriagorik —erantzun zuen, barre eginez—. Gainera, Lestrade jaunarentzat ebidenteak ez diren ebidentziak topa genitzake. Zuk ondo baino hobeto ezagutzen nauzu, bere teoria frogatzeak edo suntsitzeak ez nau harrotuko, nik harago joan nahi dut, berak ikusten ez duena ikusi behar dugu guk. Adibidez, nik argi eta garbi ikusten dut zure logelan leihoa eskuinaldean dagoela, eta, hala ere, zalantzan jartzen dut Lestrade jaunak hori bezain gauza nabariagorik ere nabarituko ote zuen.

—Nola arraiio.

—Nire laguntxo kuttuna, ondo ezagutzen zaitut. Zure ezaugarri den txukuntasun militar hori ezagutzen dut. Goizero moztan duzu bizarra, urtaro honetan argitzearekin batera; zure apainketak fintasuna galtzen du aurpegiko ezkerreko aldean, beraz, ondoriozta genezake argia eskuinaldetik sartzen dela, eta ezkerreko aldea bestea baino ilunagoa dela. Horregatik ez da pare-parekoa zure bizarra. Ezingo nuke imajinatu zu bezalako pertsona txukuna emaitza horrekin konforme, argiak eragingo ez balu, noski. Behaketa, besterik ez. Horra hor nire indargunea. Gure zain daukagun ikerketa honetan mesedegarria izan daiteke. Galdeketan aipatu ziren pare bat kontu esanguratsu daude, kontuan hartu beharko genituzke.

—Zeintzuk?

—Dirudienez, ez zen berehala atxilotu, Hatherley etxaldera itzuli ondoren baizik. Preso zegoela jakinarazi zion inspektoreari, eta esan zion ez zela harritzen hura entzuteaz, eta bere basamortuak besterik ez zirela. Bere oharpen horrek ondorio naturala izan zuen auzitegiko epailearen buruan gera zitekeen edozein zalantza-arrasto ezabatzeko.

—Apegi bat izan da —bota nion.

—Ez, zeren horren ondoren inuzente-protesta bat izan baitzen.

—Horrelako gertakari-sail madarikatu horren gainera etorrita, oso ohar susmagarria zen, behinik behin.

—Bestaldean —esan zuen Holmesek— gaur egun hodeietan ikus dezakedan zirrikiturik distiratsuen da. Errugabea izan arren, ezin zen izan egoera oso beltza zela ez ikusteko bezain ergela. Bere atxilotetaz harriturik agertu izan balitz, edo haserre itxurak egin izan balitu, oso susmagarritzat hartuko nukeen, zeren halako ustekabea edo haserrea ez bailitzateke naturala izango egoeretan, eta, hala eta guztiz ere, poliziarik onena irudituko litzaioke gizon susmagarri bati. Bere onarpen zintzoak gizon errugabetzat edo, bestela, bere buruarekiko begirune eta irmotasun dezenteko gizontzat jotzen du. Bere desertuei buruz egiten zuen iruzkinari dagokionez ere, ez zen batere naturala, kontuan hartzen bada aitaren hilotzaren ondoan zegoela, eta ez dagoela zalantzarik egun hartan bertan ahaztu zuela bere aita-semeen eginbeharra berarekin hitz egiteko, eta are, hain garrantzitsua den neskatzaren arabera, eskua altxatzeko ere bai, jo egingo balu bezala. Bere oharretan agertzen diren gaitzespenak eta uzkurdurak buru osasuntsu baten seinale iruditzen zaizkit, errudun batena baino gehiago.

Buruari eragin nion.

—Gizon asko urkatu dituzte froga urrunagoetan —esan nion.

—Hala da. Eta gizon asko bidegabeki urkatuak izan dira, erabat urkatuak.

—Zer dio gazteak?

—Ez da, tamalez, bere aldekoentzat oso pozgarria, nahiz eta puntu bat edo bi izan iradokitzaileak.

Hemen aurkituko duzu, eta zuretzat irakurriko duzu.

—Bertako Herefordshire egunkariaren ale bat hartu zuen fardelletik, eta orria atzera bota ondoren, gazte dohakabeak gertatutakoaz bere adierazpena egin zueneko paragrafoa seinalatu zuen.

Zalgurdiaren izkinan eseri eta arretaz irakurri nuen. Honela zioen:

"Mr. James McCarthy, bere seme bakarra, deitu zuten, eta honela deklaratu zuen:" Hiru egun neramatzan etxetik kanpo Bristolen, eta joan den astelehen goizean, hilaren 3an, itzuli berria nintzen. Aita etxetik kanpo zegoen iritsi nintzenean, eta neskameak esan zidan Rossera joan zela John Cobb senargaiarekin. Itzuli eta berehala, bere tranparen gurpilak entzun nituen patioan, eta, leihotik begira, irten eta azkar irteten ikusi nuen, nahiz eta ez nekien nora zihoan. Gero, pistola hartu eta Boscombeko igerilekuko gidaritza aldera abiatu nintzen, beste aldean dagoen untxia bisitatzeko asmoz. Bidean William Crowd ikusi nuen, joko-zaindaria, berak bere frogetan esan bezala; baina oker dabil aitaren atzetik nenbilela pentsatzean. Ez nekien nire aurrean zegoenik. Igerilekutik ehun bat metrora, "Cooee!" oihu bat entzun nuen, aitaren eta bion arteko ohiko seinalea. Aurrera egin nuen bizkor, eta igerileku ondoan aurkitu nuen. Ni ikustean harritu egin zela zirudien, eta nahiko zakar galdetu zidan zertan ari nintzen han. Konbertsazio bat gertatu zen, hitz altuak eta ia kolpeak ematen zituena, nire aita oso izaera gogorreko gizona baitzen. Haren pasioa gobernaezina bihurtzen ari zela ikusirik, utzi eta Hatherley etxaldera itzuli nintzen. Hala ere, ehun eta berrogeita hamar yarda baino gehiago ez nituen egin, nire atzean oihu izugarri bat entzun nuenean, eta horrek atzera eragin zidan. Neure burua lurrean ahitzen aurkitu nuen, burua ikaragarri zauriturik. Pistola erortzen utzi eta besoetan hartu nuen, baina ia berehala esan zuen: Haren ondoan belaunikatu nintzen minutu batzuetan, eta gero Turner jaunaren apopiloarengana joan nintzen, haren etxea baitzen hurbilena, laguntza eske. Ez nuen inor ikusi aitaren ondoan itzuli nintzenean, eta ez dakit nola etorri zen bere lesioengatik. Ez zen gizon ezaguna, hotz samarra baitzen eta bere maneretan debekatzen baitzuen, baina, nik dakidala, ez zuen etsai aktiborik. Ez dakit ezer horretaz.

—Koronelak: Aitak adierazpenik egin al zizun hil aurretik?

—Lekukoak: Hitz batzuk murmurikatu zituen, baina arratoi bati buruzko aipamenen bat besterik ezin izan nuen harrapatu.

—Auzitegiko medikuak: Zer ulertu duzu horrekin?

—Lekukoak: Ez zidan zentzurik eman. Eldarnioa zuela uste nuen.

—Koronelak: Zertarako izan zenuten zuk eta zure aitak azken quar- rel hau?

—Lekukoak: Nahiago dut ez erantzun.

—Koronelak: Beldur naiz estutu behar ote dudan.

—Lekukoak: Ezinezkoa zait zuri esatea. Ziurta diezazuket ez duela zerikusirik ondorengo tragedia tristearekin.

—Koronelak: Hori auzitegiak erabaki behar du. Ez dizut esan behar erantzuteari uko egiteak zure kasua nabarmen kaltetuko duenik etorkizunean gerta daitekeen edozein prozesutan.

—Lekukoak: Oraindik uko egin behar diot.

—Koronelak: Ulertzen dut "Cooee" oihua seinale komuna izatea zu eta zure aitaren artean?

—Lekukoak: Bai.

—Koronelak: Orduan, nola esan zuen, zu ikusi baino lehen eta Bristoletik itzuli zinela jakin baino lehen?

—Lekukoak (nahasmen handiz): Ez dakit.

—Koronelak: Ez al zenuen ezer ikusi zure susmoak piztu zituenik oihua entzutean itzuli eta aita zauritua aurkitu zenuenean?

—Lekukoak: Ez dago ezer zehatzik.

—Koronelak: Zer esan nahi duzu?

—Lekukoak: hain asaldaturik eta asaldaturik nengoen, non kanpora irten bainintzen, non aitarengan baizik ez bainuen pentsatzen. Hala ere, irudipen lauso bat daukat: Kolore griseko zerbait iruditzen zitzaidan, nolabaiteko berokia, edo beroki bat agian. Aitarengandik jaiki nintzenean inguruan bilatu nuen, baina ez zegoen.

—Laguntza bila joan baino lehen desagertu zela esan nahi duzu?

—Bai, joana zen.

—Ezin duzu esan zer izan den?

—Ez. "Gorputzetik zenbat metrotara?"

—Hamabi metro edo.

—Eta basoaren ertzetik zein distantziara?

—Orduan, handik hamabi metrora zeunden bitartean kendu badizute?

—Bai, baina bizkarra emanda.

—Horrelaxe amaitu zen adimenaren azterketa.

—Argi dago —esan nuen zutabeen behera begiratuz—, McCarthy gaztearekin nahiko zorrotza izan zela koronela bere azken komentarioetan. Deigarria da, eta arrazoiz, aitzak bera ikusi baino lehen keinuak egin zizkiolako desadostasuna, aitarekin izandako elkarriketari buruzko xehetasunik eman nahi ez izatea, eta aitaren hitz hilezkorrei buruzko kontakizun berezia. Denak dira, berak dioen bezala, semearen oso kontrakoak.

Holmesek barre leuna egin zuen bere golgorako, eta besaulki bigunduaren gainean etzan zen.

—Bai zu eta bai koronelak —esan zuen—, nekeak izan dituzu mutilaren mesedean puntu indartsuenak nahasteko. Ez al duzu ikusten irudimen gehiegi eta gutxiegi izatearen sinesgarritasuna ematen diozula? Gutxiegi, epaimahaiaren begikotasuna emango liokeen liskar kausarik asmatuko ez balu; gehiegi, bere barreneko kontzientziatik arratoi bati eta desagertzen ari den oihalaren gertakariari buruzko aipamen hiltorian bat bezain gauza gaindiezina garatuko balu. Ez, jauna, kasu honetara hurbilduko naiz gazte honek dioena egia den aldetik, eta ikusiko dugu hipotesi horrek nora eramango gaituen. Eta orain hemen dago nire poltsikoa Petrarca, eta ez dut beste hitzik esango kasu honi buruz ekintzaren eszenaetokian egon arte. Swindonen bazkaltzen dugu, eta ikusten dut hogeia minutu barru iritsiko garela.

Ia laurak ziren azkenean, Stroud bailara ederretik eta Severn zabal distiratsuen gainetik igaro ondoren, Ross herrixka politean aurkitu ginenean. Gizon argal bat genuen zain nasan, iheskor eta iheskor itxurakoa. Nahiz eta bere landa-ingurunearekiko begirunez erabiltzen zituen zakarrontzi

marroi argiak eta larruzko izterrak, ez nuen arazorik izan Scotland Yardeko Lestrade ezagutzeko.

Harekin Hereford Armsera joan ginen, ordurako gela bat egina genuen lekura.

—Gurdia bat eskatu dut —esan zuen Lestradek, kikara baten gainean eseri ginenean— Zure izaera kementsua ezagutzen nuen, eta krimenaren lekuan egon arte ez zinela zoriontsu izango.

—Oso atsegina eta atsegina izan da zure partetik —erantzun zuen Holmesek— Presio baro-metrikoko kontua da erabat.

Lestradek izututa zirudien.

—Ez dut batere jarraitzen —esan zuen.

—Zer moduz edalontzia? 29, ados. Haizerik ez, eta hodeirik ez zeruan. Tabakoa behar duten zigarro pila bat daukat hemen, eta sofa ohiko hotel nardagarria baino askoz handiagoa da. Ez dut uste gaur gauean kotxea erabiliko dudanik.

Lestradek barre egin zuen bihozberatasunez.

—Badakizu, dudarik gabe, egunkarietako ondorioak atera dituzula —esan zuen—. Kasua pikestaff bat bezain argia da, eta zenbat eta gehiago sartu, orduan eta argigarriago bihurtzen da. Hala ere, jakina, ezin zaio andre bati uko egin, eta hain positiboa ere bai. Zure berri izan du, eta zure iritzia nahiko luke, nahiz eta behin eta berriz esan nion ez zegoela zuk egin zenezakeenik nik egin ez nuena. Hara, bedeinkatua nire arima!

Ozta-ozta hitz egin zuen gelan sartu aurretik, nire bizitzan ikusi dudan neskarik maitagarrienetako bat.

Begi moreak diz-diz, ezpainak elkarrengandik banaturik, gorritasun arrosa masailetan, dena pentsatzen zuen bere berezko erresebaz, bere kezka eta ezinegon itogarrian galdurik.

—O, Sherlock Holmes jauna! Hori esatera joan naiz. Badakit Jamesek ez zuela egin. Badakit, eta lanean hastea nahi dut. Ez utzi inoiz zalantzan jartzen. Txikitatik ezagutzen dugu elkar, eta nik beste inork ez bezala ezagutzen ditut haren akatsak; baina maiteegia da euli bati min emateko. Horrelako salaketa zentzugabea da benetan ezagutzen duenarentzat.

—Ulertzea espero dut, Turner andereñoa —esan zuen Holmesek—. Ahal dudan guztia egingo dut.

—Baina frogak irakurri dituzu. Konklusioaren bat atera duzu? Ez duzu zirrikiturik ikusten, akatsik? Zuk zeuk ez al duzu uste errugabea dela?

—Oso litekeena dela uste dut.

—Hori, orain! —egin zuen oihu, burua atzera botaz eta Lestraderi desafioz begiratuz—. Entzun!

Itxaropena ematen dit.

Lestradek sorbaldak jaso zituen.

—Beldur naiz nire lankidea ez ote den azkar samar ibili ondorioak ateratzen —esan zuen.

—Baina arrazoi du. O! Badakit arrazoi duela. Jamesek ez zuen inoiz egin. Eta aitarekin izan zuen liskarrari buruz, ziur nago zergatik ez zuen hitz egin nahi izan koronelari buruz, horretaz arduratzen nintzelako —galdetu zuen Holmesek.

—Ez da ezer ezkutatzeke garaia. James eta bere aita desadostasun asko zituzten nitaz. McCarthy jauna oso kezkatuta zegoen gure artean ezkontza bat egon zedin. Jamesek eta biok beti maite izan dugu elkar, neba-arreba gisa; baina, jakina, gaztea da, eta oso gutxi ikusi du oraindik bizitzaz, eta — eta — eta, jakina, ez zuen oraindik horrelakorik egin nahi izan. Beraz, liskarrak izan ziren, eta hau, ziur nago, horietako bat izan zen.

—Eta zure aita? —galdetu zuen Holmesek—. Batasun horren aldekoa al zen?

—Ez. McCarthy ez beste inor ez zen horren aldekoa. Gorritasun azkar bat igaro zen haren aurpegi gazte freskoaren gainetik, Holmesek bere begirada gartsuetako bati tiro egiten zion bitartean.

—Eskerrik asko informazio honengatik —esan zuen—. Zure aita ikus dezaket bihar deitzen badut?

—Beldur naiz medikuak ez ote duen onartuko.

—Medikua?

—Bai, ez al duzu entzun? Aita gaixoa ez da inoiz indartsua izan, baina honek erabat hondatu du. Ohera eramanez, eta Willows doktoreak dio hondoratuta dagoela eta nerbio-sistema txikituta duela.

McCarthy jauna zen Victorian aita ezagutu zuen gizon bakarra.

—Ah! Victorian! Hori garrantzitsua da.

—Bai, meategietan.

—Hala da, Turner jaunak dirua egin zuen urre meategietan.

—Bai, noski.

—Eskerrik asko, Turner andereñoa. Laguntza handikoa izan zara.

—Esango didazu bihar berririk baduzu. Zalantzarik gabe, kartzelara joango zara James ikustera. Hala bada, Holmes jauna, esaiozu ezagutzen dudala errugabea dela.

—Bai, Turner andereñoa.

—Etxera joan beharra daukat orain, aita oso gaixorik dago eta faltan botako nau. Agur, eta Jainkoak lagun zaitzala zure eginkizunetan. Sartu bezain oldartsu irten zen gelatik, eta zalgurdiaren gurpilek kalean behera egiten zutela entzun genuen.

—Lotsa ematen didazu, Holmes —esan zuen Lestradek duintasunez minutu batzuetako isilunearen ondoren—. Zergatik sortu behar dituzu desengainatu behar dituzun itxaropenak? Ez naiz bihotz-samurra, baina krudela deitzen diot.

—Uste dut James McCarthy garbitzeko bidea ikusten dudala —esan zuen Holmesek. Ba al duzu kartzelan ikusteko eskaerarik?

—Bai, baina zuretzat eta niretzat bakarrik.

—Orduan berriro aztertuko dut nire erabakia. Oraindik garaiz al gaude Hereforderako trena hartu eta gaur gauean berarekin egoteko?

—Azkar.

—Orduan, egin dezagun. Watson, beldur naiz ez ote zaizun oso motela irudituko, baina ordu pare bat besterik ez dut kanpoan izango.

Haiekin batera geltokira jaitsi nintzen, eta gero hiri txikiko kaleetan barrena ibili nintzen, eta azkenik hotelera itzuli nintzen, non sofan etzan eta bizkar horiko nobela batez interesatzen saiatu bainintzen. Istorioaren mamia hain zen mehea, ordea, haztamuka genbiltzan misterio sakonaren aldean, eta nire arreta ekintzatik ekintzara hain etengabe alderrai nenbilela ohartu nintzen, ezen azkenean gelan zehar bota eta eguneko gertakariei buruzko gogoeta batean murgildu bainintzen erabat. Gazte dohakabe haren istorioa erabat egiazkoa zela suposatuz gero, orduan zer izugarrikeria, zer zorigaitz erabat

ikusiezin eta harrigarria gerta zitekeen aitarengandik banandu eta, garrasiek bultzaturik, leihora amildu zen bitartean? Izugarria eta hilgarria zen. Zer izan daiteke? Lesioen izaerak ez ote liezaioke nire mediku-senari zerbait jakinarazi? Txirrina jo eta asteroko konderriko egunkarira deitu nuen, galdeketaren hitzez hitzeko kontakizuna zekarrena. Zirujauaren deklarazioan esaten zenez, ezkerreko hezur parietalaren herena eta hezur okzipitalaren ezkerreko erdia txiki-txiki eginda utzi zituen arma sendo baten kolpe gogor batek. Lekua markatu nuen neure buruan. Argi dago kolpe hori atzetik jaso zuela. Hori, neurri batean, akusatuaren alde zegoen. Hala ere, ez zuen askorik iraun, zeren gizon zaharrenak bizkarra eman baitziezaiokeen kolpea erori baino lehen. Hala ere, merezi lezake Holmesen arreita deitzea. Gero arratoi batentzako hilzoriko errefrakzio berezia gertatu zen. Zer esan nahi du horrek? Ezin zitekeen eldarnioa izan. Bat-bateko kolpe baten ondorioz hiltzen den gizona ez da normalean eldarnio bihurtzen. Ez, bere patua nola ezagutu zuen azaltzeko saioa izan zitekeen. Baina zer adieraz zezakeen? Burua kuzkurtu nuen azalpen posibleren bat aurkitzeko. Eta gero McCarthy gazteak ikusitako oihal grisaren gertaera. Hori egia balitz, hiltzaileak soinekoaren zatiren bat, ustez berokia, hegaldian utzi behar izango zuen, eta semea belauniko jarri eta dozena bat pausora ez zegoen unean eraman beharko zuen. Hura misterio eta ezinikusien ehuna! Ez nintzen harritzen Lestraderen iritziaz, eta, hala ere, Sherlock Holmesen ulermenean hain nuen fede handia, non ezin bainuen itxaropena galdu gertaera berri bakoitzak McCarthy gaztearen errugabetasunaz zuen uste sendoa sendotzen zuela zirudien bitartean.

Berandu zen Sherlock Holmes itzuli baino lehen. Bakarrik itzuli zen, Lestrade hirian ostatu hartzen ari baitzen.

—Oraindik edalontzia oso goian dago —esan zuen esertzean—. Garrantzitsua da euririk ez egitea lurra zeharkatu baino lehen. Bestalde, gizon batek bere lanik ederrenean egon behar luke, eta nik ez nuen hori egin nahi bidaia luze bat egin ondoren. McCarthy gaztea ikusi dut.

—Eta zer ikasi duzu harengandik?

—Ezer ez.

—Ezin al zuen argirik bota?

—Ezta pentsatu ere. Behin batean pentsatu nuen bazekiela nork egin zuen eta zelatan ari zitzaiola, baina orain konbentzituta nago beste guztiak bezain txundituta dagoela. Ez da oso gazte buruargia, nahiz eta begira-begira egon eta, nire ustez, bihotzez entzun.

—Ezin dut haren gustua miretsi —ohartarazi nion— egia esan, Turner andereñoa bezalako andereño xarmagarri batekin ezkontzearen aurka zegoelako.

—Ah! Orduan, istorio mingarri samarra da. Tipo hori ero-ero maiteminduta dago berarekin, baina duela bi urte, mutila besterik ez zenean, eta ezagutu baino lehen, bost urte baitzeramatzan barnetegi batean kanpoan, zer egiten du ergelak, Bristolgo neskame baten atzaparretan sartu eta erregistro bulego batean berarekin ezkondu baino? Inork ez daki horretaz ezer, baina imajina dezakezu zein erokeria izan behar duen begiak berak egingo lukeena ez egiteagatik, baizik eta erabat ezinezkoa dela dakiena. Halako amorruek bultzatu zuen eskuak airean astintzea, aitak, azken elkarriketan, Turner andereñoari proposamena egitera zihoakionean. Bestalde, ez zeukan bere buruari eusteko modurik, eta aitak, oso gizon gogorra izaki, egia jakin izan balu erabat harrapatuko zukeen. Bere neskame emaztearekin eman zituen azken hiru egunak Bristolen, eta aitak ez zekien non zegoen. Markatu puntu hori. Garrantzitsua da. Baina ongia gaitzetik atera da, zeren neskameak, paperetatik ikusita arazo larriak dituela eta urkatu egin dezaketela, goitik behera bota du. Eta idatzi dio esatea senarra duela Bermuda Dockyarden, bien artean benetan loturarik egon ez dadin. Uste dut albiste horrek McCarthy gaztea kontsolatu duela jasan duen guztiagatik.

—Baina errugabea bada, nork egin du?

—Ah! nor? Zure arreta partikula oso handia izango litzateke. Bata da hiltzaileak hitzordua zuela igerilekuan norbaitekin, eta norbait ezin zitekeela bere semea izan, semea kanpoan zegoelako, eta ez zekiela noiz itzuliko zen. Bigarrena, hildakoari "Cooee!" oihukatzen entzun ziotela, semea itzuli zela jakin baino lehen. Horiek dira kasua baldintzatzen duten funtsezko puntuak. Eta orain hitz egin dezagun George Meredith-ek, nahi baduzu, eta bihar arte utziko ditugu arazo txiki guztiak.

Ez zuen euririk egin, Holmesek iragarri bezala, eta goiza argitsu eta lainotsu joan zen. Bederatzietan Lestradek gurdia-ekin deitu zigun, eta Hatherley etxaldera eta Boscombeko igerilekura abiatu ginen.

—Gaur goizean albiste serioa dago —ohartarazi zuen Lestradek—.Turner jauna, Halleko jauna, hain dago gaixorik, non bere bizitzaz etsita baitago.

—Adineko gizon bat, suposatzen dut? —esan zuen Holmesek—.Hirurogei urte inguru ditu, baina haren gorpuzkera lur jota dago atzerrian bizi izan delako, eta denbora darama osasun egoera txarrean. Negozio horrek oso ondorio txarrak eragin dizkio. McCarthyren aspaldiko laguna zen, eta, gainera, ongile handia, jakin baitut Hatherley etxaldea dohainik alokatu ziola.

—Bai horixe! Interesgarria da —esan zuen Holmesek.

—Oh, bai! Beste ehun modutan lagundu dio. Mundu guztiak hitz egiten du berarekin duen adeitasunaz.

—Benetan! Ez al zaizu bitxi samarra iruditzen McCarthy horrek, bere buruaz ezer gutxi izan duela dirudienak eta Turnerrekin halako betebeharretan egon denak, oraindik ere bere semea Turnerren alabarekin ezkontzeari buruz hitz egitea, etxaldearen oinordeko baita, pentsatzekoa denez, eta hain modu lañoan, proposamen baten kasu bat besterik ez balitz bezala, eta beste guztia gertatuko balitz bezala? Are bitxiagoa da, jakin baitakigu Turner bera ere ez zela ideia horren aldekoa. Alabak beste horrenbeste esan zigun. Ez al duzu hortik ezer ateratzen?

—Ondorioetara eta inferentzietara iritsi behar dugu —esan zuen Lestradek, begi-keinua eginez—. Asko kostatzen zait egitatei aurre egitea, Holmes, teoriei eta fantasiei ihes egin gabe.

—Arrazoi duzu —esan zuen Holmesek atsekabeturik—. Oso zaila egiten zaizu gertakariei aurre egitea.

—Hala eta guztiz ere, zuri nekez atzematen zaizun gertaera bati heldu diot —erantzun zuen Lestradek, berotasun apur batez.

—Eta hori da.

—McCarthy agureak McCarthyren heriotzarekin topo egin zuela, eta kontrako teoria guztiak ilargi distiratsuenak direla.

—Beno, ilargiaren distira lainoa baino gauza argiagoa da —esan zuen Holmesek barrez—. Baina oso gaizki nago... hau ez bada ezkerraldeko Hatherley etxaldea.

—Bai, horixe da. Eraikin zabala zen, eroso, bi solairukoa, arbelezko teilatua, horma grisetan liken izpi hori handiak zituena. Pertsiana itxiek eta kerik gabeko tximiniek, hala ere, begirada astun bat ematen zioten, izu haren pisua oraindik astuna balitz bezala. Atera deitu genuen, neskameak, Holmesen eskariz, hil zenean ugazabak zeramatzan botak erakutsi zizkigunean, eta baita semearen pare bat ere, nahiz eta orduan izan ez. Ardura horiek zazpi edo zortzi puntu ezberdinetatik neurtu ondoren, Holmesek patiora eraman nahi izan zuen, eta handik Boscombeko igerilekura zeraman pista bihurria jarraitu genuen denok.

Sherlock Holmes aldatu egin zen halako usain batek berotu zuenean. Baker Streeteko pentsalari eta logikari lasaia baino ezagutu ez zuten gizonek ez zuten ezagutuko. Aurpegia gorritu eta ilundu egin zitzaion. Bekainak bi marra beltz gogorretan sarturik zeuzkan, eta haren begiek distiratsu distiratzten zuten haien azpitik. Aurpegia beherantz okertuta zeukan, sorbaldak makurtuta, ezpainak estututa, eta zainak zartailua bezala nabarmentzen zitzaizkion lepo luze eta bekatarian. Sudur-zuloak uxatu egiten zitzaizkion, antza, ehizarako antsia animalia hutsez, eta bere gogoa hain zegoen erabat kontzentratuta aurrean zuen gaian, ezen galdera edo ohar bat entzungor erortzen baitzitzaion belarrietara, edo, gehienez ere, karraska azkar eta egonezin bat besterik ez zuen eragiten erantzuteko. Bizkor eta isilik egin zuen bidea belardietan barrena zihoan pistatik, eta horrela basoetatik Boscombeko igerilekura. Lur hezea zen, zingiratsua, barruti hura guztia bezala, eta oin askoko arrastoak zeuden, bai bidexkan, bai alde banatan mugatzen zuen belar laburraren erdian. Batzuetan Holmes azkar ibiltzen zen, beste batzuetan hilda gelditzen zen, eta behin belardira itzulinguru txiki bat egiten zuen.

Lestrade eta biok haren atzetik joan ginen, detektibea axolagabe eta erdeinuz, nire lagunari begira nengoen bitartean, bere ekintzetako bakoitza helburu zehatz baterantz zuzenduta zegoela sinesteak sortzen zuen interesaz.

Boscombeko igerilekua, berrogeita hamar yarda inguruko ur putzu txiki bat dena, Hatherley etxaldearen eta Turner jaun aberatsaren private parkearen arteko mugan dago. Harantzago lerrokatzen zuten basoen gainetik, lurjabe aberatsaren bizilekua adierazten zuten pinakulu gorri eta mardulak ikusten ziren. Hatherley urmaelaren aldean basoak oso trinkoak ziren, eta belarrezko gerriko

estu bat zegoen, hogeia pausora, zuhaitzen ertzaren eta aintzira lerrokatzen zuten ihien artean.

Lestradek gorpua aurkitu zuten leku zehatza erakutsi zigun, eta, egia esan, hain zen hezea lurra, non argi eta garbi ikusi baintuen gizon astinduaren erorketak utzitako arrastoak. Holmesi, haren aurpegi irrikatsuak eta begi begizuloek ikusi ahal izan nuenez, beste gauza asko irakurri behar zitzaizkion belar zapalduan. Korrika inguratu zen, usain bat hartzen ari den zakurra bezala, eta gero nire lagunarengana jiratu zen.

—Zergatik sartu zara igerilekuan? —galdetu zuen—. Arraka batekin arrantzatu dut. Uste nuen armaren bat edota aztarnaren bat egon zitekeela. Baina nola demontre.

—O, tut, tut! Ez dut astirik! Zure ezkerreko oin hori, bere barne-bihurgunearekin, goitik behera dago. Sator batek jarrai lezake, eta han desagertzen da ihien artean. Zein erraza izango zatekeen ni hemen egon izan banintz bufalo talde bat bezala etorri eta goitik behera kulunkatu aurretik. Horra non etorri den zaindariaren festa, eta sei edo zortzi oinetan estali dituzte arrasto guztiak gorputzaren inguruan. Baina hona hemen oin bereko hiru arrasto bereizi. Lente bat atera eta bere zira gainean etzan zen hobeto ikusteko, denbora guztian bere buruarekin hitz eginez gurekin baino gehiago.

—Horiek McCarthy gaztearen oinak dira. Bi aldiz ibili zen, eta behin azkar ibili zen korrika, zolak oso markatuta eta orpoak ia agerian egon ez zitezen. Horrek bere historia erakusten du. Korrika hasi zen aita lurrean ikusi zuenean. Hona hemen aitaren oinak, gora eta behera zebilela. Zer da hau? Pistolaren muturra da, semea entzuten ari zela. Eta hau? Kar, kar, kar! Zer dugu hemen? Oin-puntetan! Oso bota arraroak! Badatoz, badatoz, badatoz berriro... jakina, kaparako zen. Orain nondik datoz? Gora eta behera ibiltzen zen korrika, batzuetan galduta, besteetan pista aurkitzen zuen, basoaren ertzean eta pago handi baten itzalpean, auzoko zuhaitzik handiena. Holmesek harantzago jarraitu zuen, eta berriro etzan zen haren aurpegian, pozezko oihu txiki bat eginez. Denbora luzez egon zen han, hostoak eta makila lehortuak biratuz, hautsa iruditu zitzaidana gutun-azal batean bilduz eta bere lentearekin lurra ez ezik zuhaitzaren azala ere aztertuz, ahal zuen neurrian. Harri ziztrin bat zegoen goroldioaren artean, eta hori ere arretaz aztertu eta gorde zuen. Gero, bide bat jarraitu zuen basoan barrena, errepidera iritsi arte, non aztarna guztiak galdu baitziren.

—Interes handiko kasua izan da —azpimarratu zuen, bere berezkotasunera itzuliz—.

Uste dut eskuineko etxe gris hau aterpea izango dela. Moranekin hitz egitera sartuko naizela uste dut, eta agian ohar bat idatziko dut. Hori eginda, bazkaltzera itzul gaitezke. Oinez joan zaitezke taxira, eta ni zurekin egongo naiz berehala.

Hamar bat minutu falta ziren taxia berreskuratu eta Rossera itzultzeko, Holmesek artean basoan jasotako harria aldean zekarrela.

—Hau interesgarria izan dakizuke, Lestrade —esan zuen—. Hilketa horrekin amaitu zen.

—Ez dut arrastorik ikusten.

—Ez dago bat ere.

—Nola dakizu, bada?

—Belarra hazten ari zen haren azpian. Egun batzuk besterik ez zituen egin han. Ez zegoen arrastorik nondik hartua zen. Lesioekin bat dator. Ez dago beste armarik.

—Eta hiltzailea?

—Gizon garaia da, ezkertia, herrenka ari da eskuineko hankarekin, zola lodiko botak eta kapa grisa daramatza, puru indiarak erretzen ditu, puru bat erabiltzen du eta patrikan laban sendo bat darama. Beste zantzu batzuk ere badaude, baina horiek nahikoa izan daitezke gure bilaketan laguntzeko. Lestradek barre egin zuen.

—Beldur naiz eszeptikoa ez ote naizen —esan zuen—. Teoriak oso ondo daude, baina epaimahai britainiar gogor bati aurre egin behar diogu.

—*Nous verrons* —erantzun zuen Holmesek lasai—. Zuk zeure metodoa erabiltzen duzu, eta nik neurea. Gaur arratsaldean lanpetuta egongo naiz, eta ziurrenik Londresera itzuliko naiz arratsaldeko trenean.

—Eta zure kasua amaitu gabe utzi?

—Ez, bukatua.

—Baina misterioa?

—Konponduta dago.

—Nor zen orduan gaizkilea?

—Nik deskribatutako gizona.

—Baina nor da?

—Ez litzateke zaila izango jakitea. Hau ez da hain auzo jendetsua.

Lestradek sorbaldak jaso zituen.

—Gizon praktikoa naiz —esan zuen—, eta, egia esan, ezin dut lurralde osoan zehar ibili joko-hanka duen gizon ezkerrekoaren bila. Scotland Yardeko barre-algara bihurtuko nintzateke.

—Ondo da —esan zuen Holmesek ahapeka—. Aukera eman dizut. Hemen dituzu ostatuak. Agur. Lerro bat utziko dizut alde egin baino lehen.

Lestrade bere geletan utzi ondoren, hotelera joan ginen, eta han bazkaria aurkitu genuen mahai gainean. Holmes isildu egin zen, eta pentsamenduan murgildu zen ex- presio mingarri bat aurpegian, bere burua egoera txundigarrian aurkitzen duenaren antzera.

—Begira, Watson —esan zuen oihala garbitu zutenean—, eseri aulki honetan eta utzi pixka bat predikatzen. Ez dakit zer egin, eta zure aholkua balioetsi beharko nuke. Piztu puru bat eta utzidazu erakusten.

—Bai, arren.

—Ondo da, kasu hau aztertzean bi puntu daude McCarthy gaztearen kontakizunari buruz, gu biok berehala harritu gintuztenak, ni haren alde eta zu haren kontra txundituta utzi baninduten ere.

"Cooee!" oihu egin behar zuen aitzak ikusi baino lehen. Bestea arratoi bati egiten zion aipamen hilkorra zen. Zenbait hitz murmurikatu zituen, baina hori izan zen semearen belarria harrapatu zuen gauza bakarra. Puntu bikoitz horretatik abiatu behar dugu ikerketa, eta mutikoak dioena egia dela suposatuz hasiko gara.

—Eta "Cooee" hori?

—Beno, argi dago hori ezin zitekeela semearentzat pentsatua izan. Semea, berak zekienez, Bristolen zegoen. Kasualitate hutsa zen belarrira jotzea. Cooee! Baina "Cooee" australiar oihua da, eta

australiarren artean erabiltzen dena. Uste sendoa dago McCarthyk Boscombe Poolen ezagutu nahi zuen pertsona Australian egondako norbait zela.

—Eta arratoia, zer?

Sherlock Holmesek paper tolestu bat atera zuen patrikatik eta mahai gainean jarri zuen.

—Hau Victoriako Koloniaren mapa da —esan zuen—. Tira! Bristolera jo nuen bart gauean. —Eskua maparen zati baten gainean jarri zuen—. Zer irakurtzen duzu?

ARAT irakurri nuen.

—Eta orain? —Eskua jaso zuen.

—BALLARAT.

—Bai horixe. Hitz hori esan zuen gizonak, eta azken bi silabak baino ez zituen hartu semeak. Bere hiltzailearen izena esan nahi zuen. Hala eta guztiz ere, Ballaratena.

—Zoragarria da! —oihu egin nuen.

—Argi dago. Eta orain, ikusten duzunez, dezente murriztua nuen zelaia. Soineko gris bat edukitzea hirugarren puntu bat zen, semeak zuzena zela adierazten zuena, ziurtasun bat.

Lausotasun hutsez gatoz orain Ballarateko australiar kapa grisdun baten ikusketara.

—Noski.

—Eta etxean zegoen bat, eskualdean, igerilekura etxaldetik edo etxaldetik baino ezin baita hurbildu, non kanpotarrak nekez ibil baitaitezke.

—Bai horixe.

—Orduan gaurko gure espedizioa dator. Lestrade ergel hari ematen nizkion xehetasun ñimiñoak lortu nituen, gaizkilearen sonalitateaz ari nintzela.

—Baina nola irabazi dituzu?

—Ezagutzen duzu nire metodoa. Huskerietan oinarritzen da.

—Badakit bere altuera epai dezakezula gutxi gorabehera bere urratsen luzeraren arabera. Haren botak ere haien arrastoetatik konta zitezkeen.

—Bai, bota bereziak ziren.

—Baina bere mingostasuna?

—Eskuineko oinaren inpresioa ezkerrekoa bezain desberdina zen beti. Pisu gutxiago jarri zion.

Zergatik? Herren egin zuelako.

—Baina bere ezkertasuna.

—Zu zeu harritu zintuen zauriaren izaerak, zirujauak galdeketan adierazi zuen bezala. Kolpe hura berehala jo zuten atzetik, eta, hala ere, ezkerreko aldean zegoen. Nola liteke hori, gizon ezkertiar batena ez balitz? Zuhaitz haren atzean egon zen aita-semeen arteko elkarriketan. Han erre ere egin zuen. Zigarro baten errautsa aurkitu nuen, tabako-errautsaz dudan ezagutza bereziak zigarro indiar bat bezala ahoskatzen uzten didana. Dakizuenez, arreta pixka bat eskaini diot horri, eta monografo txiki bat idatzi dut 140 zigarro, pipa eta tabako mota ezberdinen inguruan. Errautsa aurkitu ondoren, ingurura begiratu eta goroldioaren artean aurkitu nuen. Indiako zigarro bat zen, Rotterdamen biltzen den barietatekoa.

—Eta zigarro-saltzailea?

—Ikusten nuen amaiera ez zitzaiola ahoan sartu. Beraz, ahoko bat bat erabili zuen. Punta moztua nuen, hozka egin gabe, baina ebakia ez zen garbia, eta, beraz, labankada sendo bat atera nuen.

—Holmes —esan nion—, sare bat atera duzu gizon honen inguruan, eta bertatik ezin du ihes egin, eta giza bizitza errugabe bat salbatu duzu, zintzilik zegoen lokarria moztu bazenu bezala. Ikusten dut zer norabide duen honek guztiak. Erruduna da...

—John Turner jauna! —oihu egin zuen hoteleko zerbitzariak, gure egongelako atea ireki eta bisitari bati lagunduz.

Sartu zen gizona bitxia eta txundigarria zen. Haren urrats geldo, herrenkari eta bizkar makurtuek zahartasunaren itxura ematen zuten, eta, hala ere, haren hazpegi gogor, sakon eta karraskariek eta haren gorputz-adar etsaituek agerian uzten zuten ezohiko gorputz eta izaera sendoaren jabe zela.

Bizar mardula, ile marroia eta bekain handi eta eroriak elkartu zitzaizkion itxurari duintasun eta botere itxura emateko, baina aurpegia asto-zuria zuen, eta ezpainak eta sudur-zuloak, berriz, urdin-kolorez.

Begiratu batean argi ikusi nuen gaixotasun hilgarri eta kronikoren baten mende zegoela.

—Mesedez, eseri zaitez sofan —esan zuen Holmesek emeki—. Nire oharra zeneukan?

—Bai, apopiloak ekarri du. Esan duzu hemen ikusi nahi ninduzula eskandaluak saihesteko.

—Uste nuen jendeak hitz egingo zuela Hallera joanez gero.

—Eta zergatik ikusi nahi ninduzun? Nire lagunari begiratu zion etsipenez bere begi nekatuetan, bere galderari jadanik erantzuna emango balio bezala.

—Bai —esan zuen Holmesek, hitzei baino gehiago begiradari erantzunez—. Hala da. McCarthy buruz dena dakit.

Agureak eskuetan hondoratu zuen aurpegia.

—Jainkoak lagun nazala! —negar egin zuen—. Baina ez nion gazteari kalterik egiten utziko. Hitz ematen dizut Assizesen aurka joan izan balitzaio hitz egingo nukeela.

—Pozten naiz hori esaten entzuteaz —esan zuen Holmesek serio.

—Hitz egingo nukeen orain, nire neska maitearengatik izan ez balitz. Bihotza hautsiko dio... bihotza hautsiko dio atxilotzen nautela jakitean.

—Baliteke-esan zuen Holmesek.

—Zer?

—Ez naiz agente ofiziala. Ulertzen dut zure alabak eskatu izana ni hemen egotea, eta haren mesedetan ari naiz. McCarthy gaztea jaitsi egin behar da, hala ere.

—Ni hiltorian nago —esan zuen Turner zaharrak—. Urteak dira diabetesa dudala. Medikuek dio kontua dela ea hilabete biziko naizen. Hala ere, nahiago dut neure teilatupean hil, kartzelan baino. Holmes jaiki eta mahaian eseri zen, luma eskuan eta paper sorta bat aurrean zuela.

—Esaiguzu egia —esan zuen—. Egiari aurre egingo diot. Sinatuko duzu, eta Watson lekuko izango da. Zure aitortpena egin dezaket McCarthy gaztea salbatzeko. Hitz ematen dizut ez dudala erabiliko behar-beharrezkoa ez bada.

—Ederki —esan zuen agureak—, kontua da ea Asizidekin biziko naizen, beraz ez dit axola, baina Aliceri barkatu nahiko nioke kolpea. Eta orain argi eta garbi esango dizut: denbora luzea daramat antzezlanean, baina ez dut luze beharko kontatzeko.

—Ez zenuen hildako hau ezagutzen, McCarthy. Deabru haragitsu bat zen. Hori esaten dizut. Jainkoak gorde zaitzala bera bezalako gizon baten atzaparretatik. Hogei urte hauetan bere atxikimendua izan dut, eta bizitza hondatu dit. Lehenik esango dizut nola iritsi nintzen bere esku egotera. 60ko hamarkadaren hasieran izan zen, indusketetan. Mutil gazte bat nintzen orduan, odol berokoa eta arduragabea, edozeri eskua emateko prest; lagun txarren artean sartu nintzen..., edatera joan nintzen, ez nuen zortetik izan nire eskariarekin, sasira eraman nuen, eta hitz batean, errepideko lapur deituko zenukeena bihurtu nintzen. Sei ginen, eta bizimodu basatia genuen, librea, noizean behin geltoki bat ixten genuena, edo bagoiak zuloguneetako bidean gelditzen genituen. Black Jack de Ballarat nuen izena, eta oraindik ere kolonian Ballarat Gang bezala gogoratzen da gure taldea. Egun batean, urrezko konboi bat jaitsi zen Ballaratetik Melbournera, eta zain geratu ginen eta eraso egin genion. Sei konpainia eta gu seirak ginen, beraz, hurbila zen, baina haien lau zelak hustu genituen lehen boladan. Gure mutiletako hiru hil zituzten, ordea, sastraka harrapatu baino lehen. Nire pistola gidariaren buruan jarri nuen. McCarthy zen. Orduan tiro egin niola nahi nuke Jaunarentzat, baina libratu egin nuen, nahiz eta haren begi txiki gaiztoak nire aurpegian tinko ikusi, ezaugarri guztiak gogoratzeko bezala. Urrearekin ihes egin genuen, gizon aberats bihurtu ginen, eta Ingalaterrarako bidea hartu genuen inork susmatu gabe. Han, lagun zaharregandik bereizi eta bizimodu lasai eta errespetagarri batera moldatzea erabaki nuen. Merkatuan egoteko moduko etxaldea erosi nuen, eta neure diruarekin ontasun pixka bat egitera jarri nintzen, irabazi nuen modua konpentsatzeko. Ni ere ezkondu nintzen, eta emaztea gazte hil arren Alice maitea utzi zidan. Haurtxo bat besterik ez zenean ere, bazirudien bere eskuak bide zuzenetik eramaten ninduela, beste ezerk egin ez zuen bezala. Hitz batean, orri berri bati buelta eman eta ahaleginak egin nituen iragana konpentsatzeko. Dena ondo zihoan McCarthyk heldu zidanean. Inbertsio bat zela eta, hirira igo nintzen, eta Regent Streeten ezagutu nuen, ia berokirik gabe, edo botarik gabe.

—Hemen gaituk, Jack —esan zidan, besotik helduz—, familia bat bezain onak izango gaituk hiretzat. Bi gara, ni eta nire semea, eta zuk gorde gaitzakezu. Bestela... herrialde ederra da, legea errespetatzen duena, Ingalaterra da, eta beti dago polizia bat kazkabarrean. Beno, mendebaldera iritsi ziren, ez

zuten astindu, eta libre bizi izan dira nire lurralderik onenean. Ez zegoen niretzat atsedetik, ez bakerik, ez ahanzturarik; buelta eman nahi nuen lekura, hantxe zegoen haren aurpegi maltzur irribarretsua nire ukondoaren kontra. Alizia hazi ahala larriagotu egin zen, laster ikusi baitzuen beldur handiagoa niola nire iragana ezagutzeari poliziari baino. Nahi zuena eduki behar zuen, eta nahi zuena eman nion zalantzarik gabe, lurrak, dirua, etxeak, azkenean nik eman ezin nuen gauza bat galdetu zuen arte. Alicerengatik galdetu zuen. Semea hazi egin zen, badakizu, eta nire neska ere bai, eta osasunez ahul nengoela jakin nuenez gero, kolpe ederra iruditu zitzaion mutikoak jabetza osoa hartzea. Baina han irmo nengoen. Ez nuen nahi haren madarikazioa nirearekin nahas zedin, ez mutikoarekiko inolako gorrotorik nuelako, baizik eta haren odola bere baitan zegoelako, eta aski zen horrekin. Tinko eutsi nion. McCarthyk mehatxu egin zuen. Okerrena egitera bultzatu nuen. Gure etheen arteko piszinan elkartu behar genuen horretaz hitz egiteko. Hara jaitsi nintzenean bere semearekin hizketan aurkitu nuen, eta puru bat erre eta zuhaitz baten atzean itxaron nuen bakarrik egon arte. Baina haren hizketa entzuten nuen bitartean, nigan beltza eta mingotsa zen guztia gorantz zetorrela zirudien. Nire alabarekin ezkontzeko eskatzen ari zitzaion semeari, kaleetako putakume bat balitz bezain begirune gutxirekin. Erotu egin ninduen pentsatzeak ni eta gehien maite nuen guztia horrelako gizon baten esku egongo nintzela. Ezin nuen lotura hautsi? Ordurako hiltzorian eta etsita nengoen. Buru-argia eta gorputz-adar sendoa izan arren, banekien neure zoria zigilatua zegoela. Baina nire memoria eta nire neska! Biak salba litezke mihi zikin hori isiltzea besterik lortuko ez banu. Lortu dut, Holmes jauna. Berririo egingo nuke. Bekatu sakona egin dudak bezala, martiri-bizitza bat eraman dut horretarako. Baina nire neska eusten zidaten sare beretan sartuta egotea nik jasan nezakeena baino gehiago zen. Basapiztia nazkagarri eta benomotsuren bat izan balitz baino min handiagorik ez nion eman. Haren garrasiak semea ekarri zuen; baina basoaren estalkia irabazi nuen, ihesaldian eroritako kaparen bila itzuli behar izan nuen arren. Horixe da gertatutako guztiaren benetako istorioa, jaunak.

—Ez dagokit niri zu epaitzea —esan zuen Holmesek, agureak ateratako adierazpena sinatzean—. Otoi, ez gaitezen inoiz horrelako tentaldian egon.

—Ez, arren, jauna. Eta zer egiteko asmoa duzu?

—Zure osasuna ikusita, ezer ez. Badakizue laster erantzun beharko duzuela zuen egintzagatik Asiriarrak baino goragoko gorte batean. Zure aitorpena gordeko dut, eta McCarthy kondenatzen badute, erabili egin beharko dut. Bestela, ez da inoiz begi hilkorrez ikusiko, eta zure sekretua, bizirik ala hilik zauden, salbu egongo da gurekin.

—Agur, bada —esan zuen agureak handikiro—. Zure hil-oheak, etortzen direnean, errazago izango dira nireari eman diozun bakea pentsatzeko. Bere marko erraldoi guztia astinduz eta astinduz, geldiro estropezuka irten zen gelatik.

—Jainkoak lagun gaitzala! —esan zuen Holmesek isilune luze baten ondoren—. Zergatik jokutzen ditu patruak horrelako trikimailuak zizare behartsu eta babesgabeekin? Ez dut inoiz horrelako kasurik entzuten, Baxterren hitzetan pentsatzen ez dudanik, eta esaten dut: "Hor, baina Jainkoaren graziagatik, badoa Sherlock Holmes. "

James McCarthy absolbitu egin zuten Assizen, Holmesek ateratako hainbat objekzioen indarragatik, eta defendatzaileen aholkuari men egiteagatik. Turner zaharra zazpi hilabetez bizi izan zen elkarriketa egin eta gero, baina orain hilda dago; eta badirudi semea eta alaba zoriontsu biziko direla elkarrekin, beren iraganaren gainean dagoen hodei beltzaren ezjakintasunean.